

La giuvantetgna dad oz

Intervesta cun la Ladina Schneider

Tiziana Clopath ad Eliza Schneider

La giuvantetgna da ple bòld a dad oz, e quegl ànc madem? Da quella amparada en sadeditgeadas la *Tiziana* a la *Eliza*. Ear partutgànt igl tema mobbing àn ellas fatg diferaintas amparadas a la *Ladina Schneider* ca lavura sco parsùna digl fatg da la pedagogia tier l'organisaziùn «famur famiglias digl gi» a Cuira.

Co vezas tei la giuvantetgna dad oz?

Ladina Schneider: Jou vez igls giuvens dad oz da maniera fetg positiva. Jou ve admiro els cunzund igls davos ons durànt igl tains da corona, egn tains c'e problameing betga sto sempel pigls giuvens. Ign à betga savieu s'antupar cun amitgs. Mo els àn accepto quegl fetg bagn a gieu bleara pazentzga cun quella situaziùn.

Tge rola gioia igl telefonet an la veta digls giuvens?

Igl telefonet dominescha la veta digls giuvens a fa dependent. Mo da quegl s'ampon els gea nut. Quegl eara tier nus ànc betg ascheia. Nus vevan nigns telefonets. Mo la giuvantetgna sto ear amprender da sadistanztgear da las medias, tge c'e siir betga sempel.

Cres tei, c'igls giuvens dad oz segian vagnieus ple drais?

Na, ple drais siir betga, mo probavel savens ved igl telefon. Igl e dantànt betga me igls giuvens ca safatschaintan savens cun lur telefonets, mobagn ear la generaziùn ple viglia. Jou sund leada ca jou ve stgieu crescher sei sainza telefonet. Nus vevan que squetsch ànc betga.

Scha tei vas gio Cuira ad odas a bagliafar igls giuvens. Co e quegl par te?

Igl lungatg à samido. Igl lungatg samida adigna puspe, tge c'â ear da far cun las influenzas digl angles a digls easters qua tier nus. Cur ca jou od a bagliafar igls mieus unfànts c'en an quella vigliadetgna, para quegl a mei fetg interessànt, mo quegl e igl dacurs digl tains ad igl e normal, c'igl lungatg samida.

Às tei igl santimaint c'igl tema mobbing vegi samido durànt igls ons?

Igl dat probavel duple mobbing c'avànt ons. Igl deva ple bòld siir ear mobbing, mo forza betg an egna tala moda extrema. Ign à pletost stumplo or anzatgi, an furma c'ign à betga scho sapartizipar da giois near c'ign à fatg da tgutg cun anzatgi.

Oz capeta mobbing ear via las medias sozias, an furma da cyber mobbing. Igl e ple sempel da scloder anzatgi. Tier nus an scola eara quegl betg egn grànd tema. Jou parsunalmeing eara betga propi partschearta dad egl. Nus earan egn grupas da tschentg buabas durànt quels tres onns segl scalem superiur. Nus vurdavan adigna bagn l'egna da l'otra.

Igl e impurtant, c'ign bagliafi cugls unfànts a c'ign mussi ad els, ca quegl e betg egn sacuntaner corect.

Vegas vus unfànts an la vossa scola c'earan d'egna otra teara, sco ussa tier nus quels da l'Ucraina? Co earan quels acceptos?

Ea, digl noss tains ear'igl gea la gueara digl Golf a la gueara an l'Ex-Jugoslavia. Nus vagn alura survagnieu tres novs unfànts segl plaz da scola, igls quals nus vagn prieu sei da cor. Tge ca saragord ear, e, c'els savevan betga pled tudestg.

Quels en ànc adigna qua a vivan uss ad Andeer, àn famiglia a lur unfànts van a scola a Ziràn.

Scola da Donat: Igl project da scriver artetgels da giaseta

La surmestra *Bettina Nicca* a sia colega *Rosanna Crottogini* da la scola da Donat àn lantscho egn project da scriver texts rumàntschs cun lur 14 scularas a sculars da la 5avla a 6avla classa. Agl curs da que project àn quels fatg diferaintas intervestas cun parsùnas da tutas vigliadetgnas. Qua savunda igl tschentgavel da quels raschienis. (fmr)